

SUKCESJA W BRANŻY POLIGRAFICZNEJ

Podatek od spadków i darowizn – o czym należy pamiętać

Podatek od spadków i darowizn (Dz. U. 2021.1043 t. j.) dotyczy każdego, kto otrzyma za darmo określoną rzecz lub prawa majątkowe. Istotne jest otrzymanie od tej samej osoby lub po niej rzeczy lub praw, które w okresie 5 lat poprzedzających rok, w którym nastąpiło ostatnie nabycie, przekroczyło limity ustawowe. Samo nabycie w wielu przypadkach nie skutkuje powstaniem obowiązku podatkowego oraz koniecznością zapłaty podatku, jeśli podatnik dopełni formalności uregulowanych w ustawie o podatku od spadków i darowizn.

NABYCIE

Nabycie może nastąpić m.in. poprzez (art. 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn dalej u. p. s. d.): dziedziczenie, darowiznę, zasiedzenie, nieodpłatne zniesienie współwłasności, zachowku, nieodpłatnej renty, użytkowania oraz służebność oraz nabycie praw do wkładu oszczędnościowego na podstawie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz nabycie jednostek uczestnictwa na podstawie dyspozycji uczestnika funduszu inwestycyjnego otwartego albo specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego na wypadek jego śmierci.

WYŁĄCZENIA I ZWOLNIENIA

W celu określenia, czy dana czynność podlega opodatkowaniu, należy zweryfikować, czy nie została wyłączona (wchodzimy w zakres ustawy o PIT) lub zwolniona z opodatkowania. Wyłączeniu z opodatkowania podlegają otrzymane w drodze darowizny prawa autorskie i pokrewne, prawo do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych oraz wierzytelności wynikających z nabycia tych praw. Ponadto wyłączeniu podlega m. in: nabycie w drodze dziedziczenia środków z PPE, PPK, OFE, IKE, IKZE (art. 3 u. p. s. d.).

Zwolnienia z opodatkowania mogą być przedmiotowe (m.in. nabycie gospodarstwa rolnego do 300 ha) oraz podmiotowe (tzw. zerowa grupa podatkowa). Ponadto to ustawa wprowadza pojęcie ulgi mieszkaniowej, której istota polega na tym, iż w przypadku nabycia własności (współwłasności) nieruchomości nie wlicza się do podstawy opodatkowania jej czystej wartości do łącznej wysokości nieprzekraczającej 110 m² powierzchni użytkowej. Wymagane jest przy tym spełnienie warunków ustawowych. Jednym z najistotniejszych jest nieposiadanie innego budynku lub lokalu mieszkalnego.

PODSTAWA OPODATKOWANIA

Podstawę opodatkowania w podatku od spadków i darowizn stanowi tak zwana czysta wartość nabycia, ustalana według stanu rzeczy i praw majątkowych w dniu nabycia i cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego, czyli pomniejszona o długi i ciężary. Szczegółowego wyjaśnienia pojęcia długów i ciężarów próżno szukać w ustawie. W tym zakresie zobowiązani jesteśmy posiłkować się definicją wynikającą z orzecznictwa sądowego (przykładowo wyrok WSA w Warszawie z dnia 21 stycznia 2015 r. (III SA/Wa 1285/14) – „pojęcie długów w rozumieniu

art. 7 ust. 1 u. p. s. d. obejmuje wszelkie pieniężne roszczenia cywilnoprawne związane z przedmiotem darowizny lub spadku. Natomiast ciężarem w rozumieniu art. 7 ust. 1 u. p. s. d. jest inne niż dług obciążenie nabytej rzeczy lub prawa, które w chwili nabycia zmniejsza jego wartość rynkową”).

W sytuacjach, gdy przedmiotem nabycia jest świadczenie powtarzające się oraz nie możemy ustalić jego wartości na dzień nabycia, podstawę tę ustala się w miarę wykonywania tych świadczeń (art. 12 u. p. s. d.).

STAWKI PODATKU

Stawki podatku mają charakter progresywny oraz zależą od przynależności darczyńcy i obdarowanego do jednej z grup podatkowych. Określa się je na dzień powstania obowiązku podatkowego (art. 15 ust. 3 u. p. s. d.).

Ponad wyżej wymienione nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych w drodze darowizny lub polecenia darczyńcy może podlegać opodatkowaniu stawką 20 proc. Do zastosowania tej stawki dochodzi, gdy obowiązek podatkowy powstał wskutek powołania się podatnika przed organem podatkowym lub organem kontroli skarbowej w toku czynności sprawdzających, postępowania podatkowego, kontroli podatkowej lub postępowania kontrolnego na okoliczność dokonania tej darowizny, a należny podatek od tego nabycia nie został zapłacony (art. 15 pkt 4 u. p. s. d.).

GRUPY PODATKOWE

Ustawa określa 3 grupy podatkowe:

- I. Małżonka, zstępnych (dzieci, wnuki, prawnuki), wstępnych (rodzice, dziadkowie,

- pradziadkowie), pasierba, zięcia, synowa, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów – kwota wolna 9637 zł.
- II. Zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych teściów – kwota wolna 7276 zł.
- III. Innych nabywców – kwota wolna 4902 zł.

ZEZNANIA PODATKOWE

Podatnicy podatku są obowiązani, co do zasady, złożyć w terminie miesiąca od dnia powstania obowiązku podatkowego właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego zeznanie podatkowe o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych według ustalonego wzoru. Do zeznania podatkowego dołącza się dokumenty mające wpływ na określenie podstawy opodatkowania (art. 17a u. p. s. d.).

Zeznanie podatkowe składamy dopiero po przekroczeniu kwoty wolnej oraz wykazujemy wartość ponad jej limit. Zgodnie z art. 17a ust. 2 i 18 ust. 1 u. p. s. d., z obowiązku złożenia zeznania zwolnieni są obdarowani – będący stronami notarialnej umowy darowizny, w tym wypadku podatek oblicza i pobiera notariusz. Gdy podatnik sam składa zeznanie podatkowe, to on określa wartość nabytych rzeczy lub praw majątkowych. Wartość rynkową określa się na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku z dnia powstania obowiązku podatkowego. W sytuacji, gdy organ poweźmie wątpliwości co do wartości określonej przez podatnika, to wezwie go do podwyższenia lub obniżenia tej wartości w terminie nie krótszym niż 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeśli podatnik nie udzieli odpowiedzi, to naczelnik urzędu skarbowego sam ustali wartość

Kwoty nadwyżki w zł		Podatek wynosi
Ponad	Do	
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej		
	10 278	3%
10 278	20 556	308 zł 30 gr i 5% nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		822 zł 20 gr i 7% nadwyżki ponad 20 556 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej		
	10 278	7%
10 278	20 556	719 zł 50 gr i 9% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		1644 zł 50 gr i 12% od nadwyżki ponad 20 556 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej		
	10 278	12%
10 278	20 556	1233 zł 40 gr i 16% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		2877 zł 90 gr i 20% od nadwyżki ponad 20 556 zł

Urszula Ogorzałek: Należy pamiętać, że w przypadku członków najbliższej rodziny zwolnienie obowiązuje bez względu na przedmiot oraz wartość darowizny przy spełnieniu dwóch przesłanek: zgłoszenia nabycia do właściwego naczelnika US w terminie 6 miesięcy oraz właściwego udokumentowania nabycia

z uwzględnieniem opinii biegłych. Jeżeli różnica między wartością określoną przez nabywcę a wartością wynikającą z opinii biegłego przekroczy 33 proc., to koszt sporządzenia opinii obciąża nabywcę.

Należy pamiętać, że w przypadku członków najbliższej rodziny zwolnienie obowiązuje bez względu na przedmiot oraz wartość darowizny przy spełnieniu dwóch przesłanek:

1. Zgłoszenia nabycia do właściwego naczelnika US w terminie 6 miesięcy.
2. Właściwego udokumentowania nabycia.

Zawsze w przypadku darowizn pieniężnych konieczne jest udokumentowanie otrzymania środków pieniężnych na rachunek bankowy.

Podsumowując warto zaznaczyć, iż aby w wielu wypadkach uniknąć zapłaty podatku

od spadku i darowizn podatnik musi dopełnić formalności określonych ustawą. Natomiast co zrobić w sytuacji, gdy niemożliwe jest zastosowanie zwolnienia lub wyłączenia z ustawy? Nasze działania możemy oprzeć na istniejącej w ustawie kwocie wolnej od opodatkowania przypisanej do określonej grupy podatkowej, pamiętając, że dotyczy ona konkretnej relacji darczyńca – obdarowany.

Podstawa prawna: ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. 2021.1043 t. j.)

Urszula Ogorzałek

O autorce: Urszula Ogorzałek jest specjalistą ds. podatków w Grabowski i Wspólnicy Kancelaria Radców Prawnych sp. k. i absolwentką Wydziału Zarządzania oraz Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego. Posiada bogate doświadczenie w finansach, między innymi na stanowisku głównej księgowej podmiotu zatrudniającego ponad kilkaset osób, gdzie m.in. nadzorowała wielomilionowe inwestycje infrastrukturalne, jak i bieżące finanse. W jej szerokim spektrum doświadczeń znajduje się między innymi zarządzanie finansami publicznymi. W 2021 roku uzyskała pozytywny wynik egzaminu na Doradcę Podatkowego – obecnie oczekuje na wpis na listę Doradców Podatkowych.